

(ДЕЛОВИ КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА БАЛКАН)

Уговор између В. Британије, Аустро-Угарске, Француске, Немачке, Италије, Русије и Турске. Берлин, 13. јул 1878. године

Члан I. Бугарска се конституише као аутономна и зависна Кнежевина под врховном влађу Његовог Царског Величанства Султана. Кнежевина ће имати хришћанску владу и националну милицију.

Члан XXIII. Висока Порта преузима обавезу да на Острву Крит доследно примењује Органски закон из 1868. године уз модификације које се могу сматрати правичним. Слични закони прилагођени локалним потребама, осим у погледу ослобођења од плаћања пореза које је признато Криту, увешће се и у другим деловима Турске у њеном европском делу, за које овим уговором није предвиђена посебна организација. Висока Порта ће упутити посебне комисије, у којима ће у великој мери бити заступљен домаћи елемент, које ће разрадити детаље нових закона у свакој појединој провинцији. Планови организације који проистекну из ових напора поднеће се Високој Порти на разматрање која ће се, пре проглашавања аката на основу којих ће они ступити на снагу, консултовати са Европском комисијом установљеном за Источну Румелију.

Члан XXV. Провинције Босну и Херцеговину ће запосести и њима управљати Аустро-Угарска. Будући да влада Аустро-Угарске не жели да преузме управљање у Новопазарском санџаку (садашња Покрајина Косово), који се простире између Србије и Црне Горе у правцу југоистока на другој страни Митровице, отоманска администрација ће тамо и даље обављати своје функције. Међутим, да би се обезбедили одржавање новог политичког стања, као и слобода и безбедност комуникација, Аустро-Угарска задржава право да у целом овом делу некадашњег вилајета Босне држи своје гарнизоне и да користи војне и трговачке путеве. У том циљу, владе Аустро-Угарске и Турске задржавају за себе право да се договоре о детаљима.

Члан XXVI. Висока Порта, као и све оне Високе стране уговорнице које то до сада нису учиниле, признају независност Црне Горе.

Члан XXXIV. Високе стране уговорнице признају независност Кнежевине Србије, у зависности од услова изложених у следећем члану.

Члан XXXV. Ни за једно лице у Србији разлика у верској опредељености или конфесији не сме бити повод за искљученост или немогућност у погледу уживања грађанских или политичких права, рада у јавним службама, обављања јавних функција и указивања почести, као ни у погледу обављања разних професија и делатности, у било ком месту. Слобода и видно практиковање свих облика исповедања вере обезбедиће се свим домаћим лицима у Србији, као и странцима, и неће бити никаквих препрека у погледу хијерархијске организације различитих заједница нити у погледу њихових односа с њиховим духовним поглаварима.

Члан XLIII. Високе стране уговорнице признају независност Румуније, под условима

изложеним у следећим члановима.

Члан **XLIV**. Ни за једно лице у Румунији разлика у верској опредељености или конфесији не сме бити повод за искљученост или немогућност у погледу уживања грађанских или политичких права, рада у јавним службама, обављања јавних функција и указивања почести, као ни у погледу обављања разних професија и делатности, у било ком месту. Слобода и видно практиковање свих облика исповедања вере обезбедиће се свим домаћим лицима у Румунији, као и странцима, и неће бити никаквих препрека у погледу хијерархијске организације различитих заједница нити у погледу њихових односа с њиховим верским поглаварима. Поданици и држављани свих Сила, трговци и друга лица, биће у Румунији равноправно третирани без обзира на веру, на бази потпуне једнакости.

Члан **XLV**. Кнежевина Румунија враћа Његовом Величанству Руском Цару онај део територије Бесарабије који је одвојен од Русије Париским уговором из 1856. године, који је на западу ограничен средњим током реке Прут а на југу средњим током рукавца Килија и ушћем Стари Стамбол (данашња држава Молдавија).

Члан **LVIII**. Висока Порта уступа Руској Царевини територије Ардахан, Карс и Батум (данашња Јерменија и Грузија, са малим делом североисточне Турске) у Азији, заједно са луком ове последње поменуте територије.

Члан **LIX**. Његово Величанство Цар Русије изјављује своју намеру да Батум буде слободна лука, углавном трговачка.

Члан **LXII**. Будући да је Висока Порта изразила намеру да одржава начело верске слободе, као и да му да најшире тумачење, Стране уговорнице примају к знању ову спонтану изјаву. Верска разлика не сме ни у којем делу Отоманског царства бити повод за искљученост или немогућност било којег лица у погледу уживања грађанских или политичких права, рада у јавним службама, обављања јавних функција и указивања почести, или обављања различитих професија и делатности, у било ком месту. Слобода и видно практиковање свих облика вере обезбедиће се свима и неће бити никаквих препрека у погледу хијерархијске организације различитих заједница нити у погледу њихових односа с њиховим духовним поглаварима.

Духовна лица, ходочасници, као и монаси свих националности који путују у европски део Турске, или у њен азијски део, уживаће иста права, повластице, као и привилегије.

Горе поменутих лицима и њиховим верским, добротворним и другим установама у светим местима и другде признаје се право на службену заштиту од стране дипломатских или конзуларних агената Сила у Турској. Изричито се задржавају права која има Француска, и потпуно се подразумева да се не могу вршити никакве измене у погледу статус quo-а светих места. Монаси на планини Атос, без обзира на то из које земље потичу, задржаће своје раније поседе и повластице и уживају, без икаквог изузетка, потпуно једнака права и прерогативе.

Извор:

Р. Б. Моват, Избор уговора и докумената којима се илуструје развој система савремених европских држава (Селект Треатиес анд Документс то Иллустрате тхе Девелопмент оф тхе Модерн Еуропеан Статес-Систем), (Оxford: Oxford University Press, 1915), стр. 79-83.

Скенирао: Ј.С. Аркенберг, Одељење за историју, Цал. Стате Фуллертон. Проф. Аркенберг је осавременио текст..

© Паул Халсалл, јул 1998